

Overweging

Twee op het oog totaal verschillende zaken troffen mij onlangs in het Nederlands Dagblad.

Het eerste was een boeiende column van Rikko Voorberg over hoe je met Bijbelse regels moet omgaan.

Het tweede was een warm pleidooi van Roelof Vellinga om een kerk van 'eat, pray, love' te zijn: een kerk van samen eten, samen bidden, en elkaar liefhebben..

Twee pleidooien die *triggeren*, die je een gevoel geven van 'ja, zó zou het moeten zijn'.

En tegelijk geven ze ook allebei een schurend gevoel van 'was het maar zo simpel'.

Dat heeft alles te maken met het verbindende element van beide pleidooien: woorden. Het kiezen en wegen van woorden.

Met zijn column legt Voorberg uit waarom hij doet zoals hij doet.

Daarbij verwijst hij naar het advies dat hij in zijn studietijd kreeg van prof. Mees te Velde: luisteren naar de geest van de regel.

En hij verwijst naar Jezus, die regels brak "omdat het even moet". Dat mag voor ons een stimulans zijn om regels te onderzoeken om ze te leren begrijpen. En het mag ons ontspanning geven: dat we dus wel eens fouten kunnen - en mogen - maken.

Hoewel Voorbergs pleidooi om naar de geest van de regel te luisteren mij terecht lijkt, bleef toch die verwijzing naar Jezus haken bij mij. Die riep bij mij de vraag op: *welke* regels brak Jezus?

Als ik me niet vergis, brak Jezus *menselijke* regels. Regels die mensen hadden gemaakt naar aanleiding van de geboden en verboden van God.

Maar *nooit* brak Jezus bij mijn weten regels van *God*. Nooit zei Jezus: "Dit heeft God wel gezegd, maar dat moet je anders zien, dat moet je zo-en-zo zien".

Integendeel: Jezus bepaalde de mensen juist altijd bij wat *God* had gezegd - en dat was te vinden in de Schriften. Steeds was zijn antwoord: "*Er staat geschreven*". Een enkele keer liet Hij de mensen zelf het antwoord geven, door te vragen: "*Wat staat er geschreven? Wat leest u daar?*".

Als geen ander luisterde Jezus naar de Geest van de regel - naar *God* die de regel had gesteld.

Jezus verwees de mensen altijd naar wat geschreven staat in de Schriften - het Woord van God, dat voor Hem heilig was en eind van alle tegenspraak. In zijn ogen was dat kennelijk voldoende, en was er geen gemorrel nodig om de regel te leren begrijpen.

Dat *wij* altijd willen weten waarom, of iets pas willen aanvaarden als *wij* het op prijs stellen - dat lijkt mij *ons* probleem. Ik heb niet de indruk dat wij dan Jezus aan onze kant hebben.

Tenminste: niet als het gaat om 'wat geschreven staat'.

Jezus brak dus wel regels - maar niet de regels waar wij aan zouden denken.

Het is dus maar hoe je je woorden kiest.

Behalve woorden *kies*en, komt het ook aan op woorden *weg*en: woorden het gewicht geven dat ze hebben.

Er is een tijd geweest dat woorden belangrijk waren. Anders gezegd: dat woorden vooral een appèl op het verstand deden.

Maar die tijd is voorbij: mensen hebben behoefte aan lichamelijke, en de gereformeerde traditie biedt geen handvatten om hiermee verder te komen. Aldus Roelof Vellinga.

Onze gereformeerde traditie zou er een van alleen maar woorden zijn. Terwijl we leven in een cultuur waarin het lichaam mee wil doen.

Daarom pleit Vellinga voor meer samen eten, vaker avondmaal vieren - de sacramenten (voor zichzelf) laten spreken in plaats van ze plat te slaan met woorden.

Ook dit is een pleidooi waar veel mensen warm van worden.

En dat is ook terecht. De sacramenten zijn een 'plaatje bij het praatje', ze beelden de goede boodschap van God uit.

Het is van belang om het 'plaatje' ook 'plaatje' te laten zijn, en het 'plaatje' niet plat te slaan met woorden. Voor je het weet, hebben we er met onze woorden een 'praatje bij het plaatje' van gemaakt.

En toch kunnen we niet zonder woorden - ook niet bij de sacramenten. Woorden zijn helaas nodig, want anders roepen de sacramenten misverstanden op: dan wordt het avondmaal gezien als 'kannibalisme' en de (kinder)doop wordt gezien als 'rituele kindermoord'.

We kunnen niet zonder woorden - zéker niet als we buitenstaanders in onze kerkdiensten hebben. Maar laten we ook onszelf als insiders niet overschatten - alsof wij geen onderwijs meer nodig hebben. De zorgen over het niveau van catechisanten en catechisaties zeggen genoeg.

Of we dan ver af blijven van hoe het was in de begintijd van de kerk?

Ook dit is een pleidooi dat *triggert*: dat we kerk zouden moeten zijn zoals de kerk is begonnen. Dat de titel van een film uit 2010 het adagium van de kerk in haar begintijd was: 'eat, pray, love'. Samen eten, samen bidden, elkaar liefhebben.

Het is inderdaad waar dat we daar veel van zijn kwijtgeraakt in twintig eeuwen kerkgeschiedenis.

En toch is het maar de vraag of we pas weer werkelijk kerk zijn als we ons kerk-zijn vormgeven zoals in begintijd van de christelijke gemeente.

Opvallend is namelijk dat het in zulke pleidooien bijna altijd uitsluitend gaat om het samen eten - compleet met (vaker) avondmaal vieren.

Nu is dat een pleidooi dat ondersteuning verdient. Want over het algemeen vieren we in onze kerken de maaltijd van de Heer maar sporadisch: eens in de drie maanden, elke 2 maanden misschien, een aantal elke maand. Een enkele kerk viert elke week de maaltijd van de Heer. Calvijn zou het toejuichen.

Maar als we van mening zijn dat dit element uit de vroege Kerk weer terug moet komen...

Gaan we dan ook ons vakantiehuisje of onze boot verkopen en de opbrengst afdragen aan de kerk, zodat er niemand zal zijn die gebrek lijdt?

En willen we dan ook weer bedriegers dood neer laten vallen?

Zien we het al gebeuren dat - zoals in Israël nóg gebeurt - kinderen bij hun ouders blijven wonen door een etage op het huis van hun ouders te zetten? En dat er voor kleinkinderen een derde etage bovenop wordt gebouwd? Zien we het al vóór ons dat de mening van onze ouders of zelfs onze grootouders de doorslag geeft omdat zij het oudste zijn?

Onze samenleving is dusdanig anders dan die van de begintijd van de christelijke kerk dat er méér nodig is dan alleen knip- en plakwerk van elementen uit de kerk van toen.

Aan de andere kant was de kerk ook in haar begintijd al een kerk van woorden. Of beter gezegd: óók een kerk van woorden. Want behalve dat er sprake was van 'eat, pray, love', bleven de eerste christenen ook trouw aan het onderricht van de apostelen. Maar 'iPad onderwijs' bestond nog niet, en beamers waren er ook niet. Onderwijs werd gegeven door middel van woorden.

Zo lang we selectief zijn in het willen terughalen van elementen uit de begintijd van de christelijke kerk, zo lang moeten we denk ik ook maar voorzichtig zijn in het beoordelen van de kerk zoals die in onze eigen tijd is.

En dan ben ik gek genoeg weer terug bij Rikko Voorberg, die pleit voor luisteren naar de geest van de regel. Dat zullen we in onze eigen tijd moeten doen. En grote kans dat de uitkomsten vandaag anders zijn dan 2000 jaar geleden.

Maar één ding blijft: 'kerk' is afgeleid van het Griekse woord 'kuriakè' - en dat betekent: 'dat wat van de Heer is'. Dat betekent dat Hij, de Heer, Jezus Christus, de dienst uitmaakt in de kerk.

Als we 'Alles draait om Hem' wérkelijk serieus nemen, dan is het niet van het allereerste belang of *ik* mij wel of niet thuisvoel in de kerk(dienst), maar of *Hij* er wordt geëerd en gediend.

Dan weegt dus niet de vraag of het lichaam wel of niet mee mag doen het zwaarst, maar de woorden van Hem die we onze God en Heer en Redder noemen. Woorden die gewoon gehoorzaamd willen worden (Lees eens wat Jezus zei, zie Johannes 14 vers 15 en Johannes 15 vers 14). Maar ook: Woorden die ons hart in brand zetten.

J.W.Ploeg